

І. А. Грітченко

аспірантка Уманського державного педагогічного університету імені Павла
Тичини, м.Умань, Україна.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЮ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Постановка проблеми. Однією з важливих характеристик сучасного суспільства є бурхливий розвиток інформаційних і комунікаційних технологій, які, окрім помітного зниження тимчасових і просторових бар'єрів у розповсюдженні інформації, відкрили нові перспективи у сфері освіти. Можна з упевненістю стверджувати, що у сучасному світі має місце тенденція злиття освітніх та інформаційних технологій і формування на цій основі принципово нових інтегрованих технологій навчання, заснованих, зокрема, на Інтернет-технологіях. Разом з тим, використання засобів цих технологій часто не має достатнього науково-педагогічного обґрунтування, створення інформаційних ресурсів відбувається стихійно, недостатньо вивчені негативні чинники їх використання. Прийнято вважати, що Інтернет-технології можуть бути використані лише у самостійній роботі студентів або для онлайн-освіти. Проте проблема використання їх під час безпосередньої взаємодії викладача та студентів є мало розробленою. Заслугує на особливу увагу впровадження Інтернет-технологій у процес підготовки майбутніх учителів іноземної мови, адже різноманіття видів діяльності у цих фахівців потребує нових підходів у їх підготовці.

Аналіз останніх досліджень. Проблема впровадження Інтернет-технологій у навчальний процес підготовки фахівця знаходить своє відображення у працях О. Веренич, Р. Колуда, О. Кущенко, В. Осадчого, І. Пиголенка, П. Федорука та ін. Дидактичним проблемам, перспективам використання Інтернет-технологій у процесі підготовки майбутніх вчителів

іноземної мови присвячені роботи Н. Бориско, М. Лухтіної, Н. Макарової та ін. У працях В. Байкова, С. Глушакова, Є. Карелової, А. Лесневського, А. Могілева, О. Овакімяна, А. Тихонова доведено, що Інтернет-технології можуть бути використані як наочний і доступний засіб навчання, який забезпечує багатозадачність і різнорівневий підхід у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців. Обґрунтовані зазначеними авторами загальні принципи та методологічні установки створюють базу для розкриття можливостей використання Інтернет-технологій при підготовці фахівця. Проте проблема впровадження Інтернет-технологій у процес підготовки майбутніх вчителів іноземної мови потребує подальшого дослідження.

Метою даної статті є висвітлення поглядів автора на проблему використання сучасних засобів Інтернет-технологій у процесі навчання аудіюванню майбутніх вчителів іноземної мови у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу. Специфіка предмету «Іноземна мова» полягає у тому, що провідним компонентом змісту навчання є не основи наук, а *способи діяльності* – навчання різним видам мовленнєвої діяльності: говорінню, аудіюванню, читанню, письму. У відповідності з психологічною теорією, навчання будь-якому з цих видів діяльності відбувається у процесі його виконання, дій та операцій, що пов'язані з ним. У контексті даної статті ми детальніше зупинимося на аудіюванні, як одному з основних видів мовленнєвої діяльності.

Термін «аудіювання» означає процес сприйняття і розуміння іншої мови на слух. У загальному плані, аудіювання можна визначити як аналітико-синтетичний процес з обробки акустичного сигналу, результатом якого є осмислення сприйнятої інформації.

Основою внутрішнього механізму аудіювання є наступні психічні процеси:

- сприйняття на слух (auditory perception) і пізнавання (recognition, discrimination);

- увага (concentration);
- передбачення або ймовірнісне прогнозування (anticipation / prediction /forward inferencing);
- смислова здогадка (guessing / inferring from context);
- сегментація мовного потоку (segmentation /chunking) і угруповання (grouping);
- інформативний аналіз на основі вичленення одиниць смислової інформації;
- синтез, що припускає різного роду компресію і інтерпретацію сприйманого повідомлення.

Як дія, що входить у склад комунікативної діяльності, аудіювання використовується у будь-якому усному спілкуванні. Воно відповідає як особистим, творчим потребам, так і виховній, освітній та розвивальній меті. Аудіювання дозволяє формувати вміння передбачувати смислове навантаження почутого, позитивно впливає на розвиток слухової пам'яті студентів [3].

Залежно від співвідношення з експресивною усною мовою і її формою, що сприймається на слух, виділяються наступні види аудіювання:

- Interactional Listening – аудіювання як компонент усно-мовного спілкування;
- Listening to interaction – сприйняття на слух і розуміння діалогу або полілогу;
- Transactional Listening – сприйняття на слух і розуміння монологічного мовлення.

При аудіюванні як компоненті усно-мовного спілкування, його суб'єкти виступають у ролі мовника, або слухача. Контакт між ними може бути безпосереднім або опосередкованим. Уміння, специфічні для цього виду аудіювання, включають такі вміння як вербально реагувати на перешкоди, що виникають в процесі слухання, перепитувати, ставити уточнюючі питання, просити повторити, пояснити, виразити думку інакше тощо.

У процесі аудіювання, при якому відбувається сприйняття інформації на слух і розуміння діалогу або полілогу слухач сам не бере участь в усно – мовному спілкуванні. Даний вид аудіювання має свої особливості в порівнянні з попереднім видом аудіювання. Виникає необхідність долати труднощі, пов'язані зі своєрідністю вимови, тембру голосу, темпу мови учасників розмови. Процес аудіювання ускладнюють і лінгвістичні труднощі, викликані особливостями синтаксису діалогічної мови. Слухачі позбавлені можливості перервати розмову співбесідників, перепитати, уточнити сказане, і в результаті нерозуміння окремих реплік або частини репліки може бути втрачена сутність розмови. Найважчим є сприйняття усної мови в аудіюванні, коли слухач не бачить тих, хто говорить. При цьому не завжди легко диференціювати співбесідників, виділити межі реплік. Уявлення про ситуацію, учасників спілкування і їх комунікативні наміри полегшує розуміння аудіо – чи відеозапису діалогу або полілогу.

Сприйняття на слух і розуміння усного монологічного мовлення направлене на передачу інформації. Цей вид аудіювання найчастіше реалізується при прослуховуванні лекцій, аудіо записів літературних творів, інформаційних радіопередач, при перегляді відеофільмів і телепрограм. Підготовлене монологічне мовлення (*planned monologue*) з його порівняно чіткою структурною організацією і ясністю сприймається на слух легше, ніж непередбачуваним, фрагментарним, менш логічним і зв'язним.

Використання необхідних засобів Інтернет-технологій на заняттях з іноземної мови у цьому сенсі є незамінним. Віртуальне оточення дозволяє вийти за часові та просторові рамки і спілкуватися з реальними носіями мови на актуальні для обох сторін теми. При цьому зростає мотивація студентів, а це призводить до самоконтролю у вивченні іноземної мови. Спілкуючись в іншомовному оточенні, яке забезпечує Інтернет, майбутні фахівці знаходяться у справжніх життєвих ситуаціях. Вони навчаються спонтанно і адекватно на них реагувати, що стимулює створення оригінальних

висловлювань, а не завчених шаблонів. Першорядне значення надається розумінню, передачі змісту і вираженню суті розмови, що мотивує вивчення структури та іншомовного словника, які служать цій меті. [4]

Підсумовуючи вищесказане, можна умовно поділити засоби Інтернет-технологій за цілями навчання аудіюванню на 3 групи:

- засоби комбінованого вивчення аудіювання з іншими видами мовленнєвої діяльності (інтерактивні сайти);
- засоби поглиблення інформації про країну, мова якої вивчається (мультимедійні сайти);
- засоби для розуміння іншомовної комунікації (чати, електронна пошта, ICQ, Skype).

Інтерактивні сайти використовуються на початковому етапі навчання аудіювання. Це сайти, в яких використовуються інтерактивні гіпертекстові підпрограми, що дозволяють підтримувати зв'язок між адміністрацією та відвідувачами в режимі реального часу без будь-яких допоміжних засобів. [2] Вони містять аудіо уроки та велику кількість вправ з розвитку фонетичних умінь, допомагають у розрізненні кількісних та якісних характеристик звуків. Окрім розпізнавання особливостей фонетичної системи мови, відбувається засвоєння лексики та граматичних структур. Тобто за допомогою різних типів вправ, розміщених на інтерактивних сайтах, відбувається розвиток навичок не лише аудіювання, але й закріплення лексики і граматики. Крім того інтерактивні сайти містять діалоги у виконанні носіїв мови. Вони можуть бути використані викладачем для прикладу живого повсякденного спілкування. На базі почутого, студенти складають власні діалоги та презентують їх.

Для розвитку країнознавчих умінь найчастіше використовуються **мультимедійні сайти**. Мультимедіа — комбінування різних форм представлення інформації на одному носіїві, наприклад текстової, звукової і графічної. Характерна, якщо не визначальна, особливість мультимедійних сайтів — гіперпосилання, тобто сполучення звукових, текстових і цифрових

сигналів, а також нерухомих і рухомих образів. Так, мультимедійна база даних сайту може містити текстову і образну інформацію, відеокліпи та таблиці, і все це має однаково легкий доступ. [2]

Найбільш популярним мультимедійним сайтом в Україні і світі прийнято вважати YouTube. Це Інтернет-служба, що надає послуги розміщення та перегляду відеоматеріалів. Викладач може широко використовувати можливості YouTube у процесі навчання аудіюванню майбутніх учителів іноземної мови. Переглядаючи запропоновані відеозаписи про країну, мова якої вивчається, студенти поглиблюють свої країнознавчі знання. Крім того, враховуючи, що тексти читаються носіями мови, майбутні фахівці мають змогу виробляти навички правильної вимови окремих слів та словосполучень, їх інтонування. Ще однією перевагою відеозаписів є те, що студенти можуть сприймати запропонований текст не лише через слуховий, а й через зоровий канал, що полегшує вивчення мови.

Для тренування аудіювання цікавим матеріалом є також пісні іноземною мовою, представлені на YouTube у вигляді відео кліпів. Вони служать чудовим прикладом країнознавчого характеру, допомагають ознайомитись не лише з мовними особливостями, а й торкаються культурного, поведінкового та психологічного аспектів. Викладач може використовувати пісенний матеріал на будь-якому етапі тренування аудіювання, попередньо представивши відомості про виконавця, давши незнайомі слова, що можуть викликати у студентів труднощі.

Навчання аудіюванню включає в себе важливу комунікативну, стимулюючу, навчальну, інформативну значимість. Саме тому, на нашу думку, корисними для вивчення іноземної мови є такі засоби для розуміння іншомовної комунікації як:

- **чат** (спосіб організації навчання, який базується на використанні мережевої технології з метою створення віртуального навчального середовища для комунікації двох або більше партнерів по спілкуванню у реальному часі);

- **електронна пошта** (популярний сервіс в Інтернеті, що робить можливим обмін даними будь-якого змісту);

- **Skype** (найбільший оператор міжнародного голосового та відео зв'язку).

Під час безпосередньої взаємодії майбутніх фахівців з носіями мови розвиваються не лише комунікативні навички, а й уміння сприймати на слух автентичну інформацію. Викладач може проводити Інтернет-конференції, попередньо налагодивши контакти з мовцями з країни, мова якої вивчається. Це може бути також індивідуальний діалог кожного студента з носієм мови, хоча тоді викладачеві важко проконтролювати правильність мовлення, допущені помилки, відповідність темі розмови.

Володіння мовою неможливе без допущення помилок в усній мові. Їх виправлення у процесі аудіювання, безперечно, є важливим моментом навчання. Тому закріплення навичок монологічного мовлення в штучно створеному мовному оточенні буде більш ефективним, якщо студент не буде перериватись викладачем для виправлення граматичних помилок. У такому разі, після безпосереднього іншомовного спілкування у чаті чи Skype викладач може провести письмовий тест на тематику обговореного щойно питання.

Завдання, направлені на закріплення навичок аудіювання змінюються в залежності від рівня володіння мовою. Контроль сприйняття завдань може бути представлений як у письмовій формі (письмово закінчити фразу з прослуханого тексту, відеоматеріалу чи діалогу, знайти помилки у реченнях і завданнях, повністю відтворити почуте), так і в усній (переказати зміст матеріалу, відповісти на запитання до тексту тощо). Таким чином, вибраний матеріал у навчанні аудіюванню дозволить викладачу зробити складний процес вивчення іноземної мови цікавим, емоційним і захоплюючим.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Зі всього вищесказаного можна зробити висновок, що вивчення можливостей сучасних Інтернет-технологій та застосування їх в навчанні аудіюванню майбутнього

вчителя іноземної мови є необхідним, оскільки дає можливість осучаснити навчальний процес, ознайомити студентів з автентичними матеріалами. Крім того, майбутні фахівці мають змогу у режимі реального часу спілкуватися з носіями мови, практикуватися у навичках іншомовної комунікації та розуміння почутого. Проте результати дослідження показали певні проблеми та упущення у цьому напрямку діяльності університетів і можливості пошуку відповідних рішень, над якими ми плануємо працювати у подальшому.

Список використаних джерел

1. Верещагин Е. М. Лингвистическая теория слова / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – М.: Рус.яз., 2000. – 543 с.
2. Каймин В.А. Информатика: учебник для студентов / В.А. Каймин. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 272 с.
3. Маслыко Е.А. Настольная книга преподавателя иностранного языка / Е. А. Маслыко. – Минск: Высшая школа, 1996. – 132 с.
4. Полат Е.С. Интернет на уроках иностранного языка / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2001. – №2. – С. 14 – 20.

Анотація

У статті висвітлено погляди автора на проблему використання сучасних засобів Інтернет-технологій у процесі навчання аудіюванню майбутніх учителів іноземної мови у вищому навчальному закладі. Представлено класифікацію засобів Інтернет-технологій за цілями навчання аудіюванню, подано практичні рекомендації щодо їх використання.

Ключові слова: сучасні засоби Інтернет-технологій, аудіювання, професійна підготовка, учитель іноземної мови, вищий навчальний заклад.

И.А. Гритченко

Уманский государственный педагогический университет имени Павла Тычины, г.Умань, Украина

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ СРЕДСТВ ИНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ АУДДИРОВАНИЮ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Аннотация

В статье отражены взгляды автора на проблему использования современных средств Интернет-технологий в процессе обучения аудированию будущих учителей иностранного языка в высшем учебном заведении. Представлена классификация средств Интернет-технологий относительно целей обучения аудированию, поданы практические рекомендации относительно их использования.

Ключевые слова: современные средства Интернет-технологий, аудирование, профессиональная подготовка, учитель иностранного языка, высшее учебное заведение.

I. Gritchenko

Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychnya, Uman, Ukraine

MODERN INTERNET TECHNOLOGIES MEANS USE IN THE PROCESS OF TRAINING AUDITION OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS

Annotation

The article highlights the author's views to the problem of modern Internet technologies means use in the process of training audition of future foreign language teachers in the higher educational establishment. The Internet technologies means' classification referring to training audition aims is introduced, the practical recommendations relating to their use are given.

Keywords: modern Internet technologies means, audition, professional preparation, foreign language teacher, higher educational establishment.